

KENTSEL ALANDA AKTÖRLER ARASI İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA ÇABALARI: SALİHLİ ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Mustafa ÖKMEN
Celal Bayar Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü

Giriş

Bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de ülke kalkınmasında kent yönetimlerinin yeri ve önemi giderek daha önemli hale gelmektedir. Küresel düzeyde yaşanan yerelleşme eğilimleri, ülkemizde de yerel-bölgesel inisiyatifleri, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın odağında yer almaya zorlamaktadır. Bu şekilde, yerinden yönetim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve diğer kentsel aktörler, yerel kalkınmadaki artan rolleriyle ülke kalkınması açısından hızla öne çıkmaktadır.

Küresel rekabet süreci, karşılaştırmalı üstünlükler temelinde, yerel ve bölgesel uzmanlaşma sürecini de hızlandırmaktadır. Yerel girişimcilik, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bilgi ve beceri birikimi ve diğer yerel potansiyellere de bağımlı olarak, belirli sektörlerde uzmanlaşabilen yöreler, dünya ve ülke ekonomisi içerisinde karşılaştırmalı üstünlükler elde edebilmekte ve bu sayede ülke ortalamasından daha fazla büyüme ve gelişme şansı bulurken, ülkenin genel büyümesine, refah ve istikrarına da daha fazla katkı sağlayabilmektedir. Mevcut şartlar altında, ülkeler arası rekabetin artık kentler ve bölgeler arası rekabete dönüştüğü gözlenmektedir. Bölge ekonomilerinin, yeni ulusal ve yeni rekabet koşullarına ayak uydurma yeteneğini geliştirmek ve bunun için gerekli her türlü altyapıyı hazırlayabilmek için ise, çabuk karar alıp uygulayabilen, esnek ve dinamik kurumsal yapılara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda artık, bütün dünyada bölgesel gelişme planlarının hareket noktası sadece bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını gidermeye yönelik değildir. Yeni bölgesel gelişme ve planlama anlayışının en önemli özellikleri; sürdürülebilir, dengeli, insan odaklı, esnek, rekabetçi, katılımcı olması ve yerel aktörlerin çabalarını, yerel potansiyelleri ve dinamikleri, stratejik yaklaşımı, öğrenmeye dayalı uygulamaları içermesidir. Bu bakımdan, yerel/bölgesel dinamiklerin ve potansiyelin tespiti, bunların ulusal öncelikler ile uyumlu olarak yerinde ve katılımcı bir anlayışla, ortak akıl kullanılarak planlanması, esnek, aksiyona dayalı, rol paylaşımına açık ve insan odaklı programlar, gelişme politikaları ve rekabetçi projeler ile desteklenmesi aşamalarında yerelde teknik kapasitesi yüksek kurumları gerekli olmaktadır.

1. Küreselleşme ve Yerelleşme

Yirminci yüzyılın sonundan bu yana bütün dünyada yaşanmakta olan hızlı değişim ve bu bağlamda ortaya çıkan sorunlara uluslar arası düzeyde çözüm arayışları vb. gelişmeler, dünyada bir küreselleşme sürecini öne çıkarırken, diğer yandan ulaşım- iletişim alanındaki baş döndürücü sıçrama ve bilginin hızla yayılması olgusu, yönetimde merkeziyetçi yapılardan uzaklaşmayı ve yerelleşmeyi zorunlu kılan sonuçları da beraberinde getirmiştir. İlk bakışta birbiri ile çelişir görünen bu iki yönlü değişim süreci bağlamında küreselleşme eğilimi, geleneksel yönetim anlayışlarını, uluslar arası yapılanmaları ve bunların işleyişlerini hızlı bir biçimde dönüştürmektedir; buna karşılık, yerelleşme süreci ise küreselleşme eğiliminin kendi bünyesinde taşıdığı tekdüze ve merkeziyetçi anlayışları yeniden üreterek ve birbirine eklemleyerek daha insani ve yaşanabilir bir dünyanın oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır. Bunu, sanayi toplumu ve anlayışındaki değişim ve dönüşüme paralel olarak ortaya çıkan temel niteliklerin, genel olarak yönetim, özelde ise yerel yönetimlere yansımaları olarak da ele alabiliriz (Ökmen, 2005: 539).

Küreselleşme, bölgeselleşme ve yerelleşme dinamiklerinin ve bu bağlamda ortaya çıkan fırsatlar ve tehditlerin çevrelediği bir dünyada yaşıyoruz. Geleneksel yönetim anlayışından daha katılımcı bir yönetime doğru evrilen kamu yönetimi ile işletme yönetimlerinin giderek birbirine yaklaştığı bu süreçte, küresel olanın karşısında yerel değerlerin, çabaların önem kazandığı ve öne çıktığı görülüyor. Dünyadaki bu hızlı değişim ve gelişme, yaşanan hızlı kentleşme, toplumlardaki mevcut bütün anlayışları, kurumsal yapıları ve ilişkileri derinden etkilemektedir. Ekonomik, sosyal, kültürel ve idari olmak üzere birçok alanda görülen bu yeni anlayış ve yapılanmalar, daha önce var olan tarım ve sanayi toplumlarından çok

farklı anlayış ve değerleri ön plana çıkarmaktadır. Demokrasi, yerellik, özgürlük, katılım ve çevre sorunlarına uluslar üstü düzeyde çözüm arayışları bu değerlerin başında gelmektedir. Bir yandan transnasyonel nitelikte yapılanmalar sürerken diğer yandan küreselleşen bir dünyada yerelliğin hiçbir zaman önemini yitirmediği, tam tersine ağırlığını artırdığı ve bu iki gelişme eğiliminin birbirlerini tamamladığı yönündeki düşünceler yaygınlaşmaktadır (Ökmen, 2006: 102-103). Bu süreçler devam ederken, olmazsa olmaz (sine qua non) nitelikte bazı kavram ve değerler ön plana çıkmakta ve son tahlilde, kamu yönetiminin yapılanması, merkez-yerel ilişkileri, demokrasi pratikleri ve kent yönetimleri başta olmak üzere pek çok konu bu süreçten etkilenmektedir.

Günümüzde hızlı kentleşme ve demokratikleşme eğilimleri, kenti siyasal erk paylaşımı için yapılan çalışmaların önemli odaklarından biri haline getirmiştir. Yerel düzeydeki karar alma süreçlerini ve bunları etkileyen faktörleri, ne kamu kurumları sınırları içine hapsedmek, ne de kendi başlarına birer olgu olarak ele almak mümkün görünmemektedir. Diğer bir deyişle, ülke düzeyindeki siyasal karar ve uygulamalarla, kentsel düzeydeki mal ve hizmetlerin, değerlerin paylaşılması anlamındaki kentsel siyaset (Keleş, 2000: 101), hep iç içe olmuştur. Bu çerçevede, küreselleşme sürecinin olumsuzluklarını absorbe edecek, ulusal düzeydeki ekonomik, sosyal ve kültürel değerlerin adil paylaşımına katkıda bulunacak ve yerel değerleri öne çıkaracak bir takım çalışmaların yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu konuda, hem demokratik bir yerel yönetim birimi, hem de etkin ve verimli hizmet sunan birimler olarak belediyelere ve diğer yerinden yönetim kuruluşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu nedenledir ki, başta Belediyeler, Ticaret ve Sanayi Odaları, Üniversiteler olmak üzere yerinden yönetim kuruluşları, yerel haklar ve kentli kimliğinin oluşturulmasında önemli roller üstlenmek durumundadırlar.

Merkeziyetçi sanayi toplumunun temel öncüllerinde başlayan tartışma ve yaşanan bir dizi krizin ardından, bugün yaşamakta olduğumuz bilgi toplumu olma sürecinde, (Ökmen vd., 2004, 23-26) katılımcı yerinden yönetim anlayışı ve kentsel aktörlerin yükselen değerler olarak önem kazandığına tanık oluyoruz. Ekonomik, sosyal, kültürel ve idari birçok boyutu bulunan bu çok yönlü gelişme bağlamında, başta yerel yönetimler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere kentsel aktörlerin ve paydaşların görev ve sorumluluk alanları hızla genişliyor. Küresel rekabet süreci, karşılaştırmalı üstünlükler temelinde, yerel ve bölgesel uzmanlaşma sürecini de hızlandırmaktadır. Yerel girişimcilik, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bilgi ve beceri birikimi ve diğer yerel potansiyellere de bağımlı olarak, belirli sektörlerde uzmanlaşabilen yöreler, kentler, dünya ve ülke ekonomisi içerisinde karşılaştırmalı üstünlükler elde edebilmekte ve bu sayede ülke ortalamasından daha fazla büyüme ve gelişme şansı bulurken, ülkenin genel büyümesine, refah ve istikrarına da daha fazla katkı sağlayabilmektedir. Mevcut şartlar altında, ülkeler arası rekabetin artık kentler ve bölgeler arası rekabete dönüştüğü gözlenmektedir.

Bölge ekonomilerinin, yeni rekabet koşullarına ayak uydurma yeteneğini geliştirmek ve bunun için gerekli her türlü altyapıyı hazırlayabilmek için ise, çabuk karar alıp uygulayabilen, esnek ve dinamik kurumsal yapılara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda artık, bütün dünyada bölgesel gelişme planlarının hareket noktası sadece bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını gidermeye yönelik değildir. Bunun ötesinde, kentsel ve bölgesel düzeyde optimal etkinliğin- verimliliğin sağlanması, merkezi yönetim- yerel yönetim ilişkilerinde yerinden yönetim anlayışının ve katılımcılığın ağırlık kazanması vb. gelişmeler bu süreçte hızla öne çıkmaktadır.

Yeni bölgesel gelişme ve planlama anlayışının en önemli özellikleri; sürdürülebilir, dengeli, insan odaklı, esnek, rekabetçi, katılımcı olması ve yerel aktörlerin çabalarını, yerel potansiyelleri ve dinamikleri, stratejik yaklaşımı, öğrenmeye dayalı uygulamaları içermesidir. Bu bakımdan, yerel/bölgesel dinamiklerin ve potansiyelin tespiti, bunların ulusal öncelikler ile uyumlu olarak yerinde ve katılımcı bir anlayışla, ortak akıl kullanılarak planlanması, esnek, aksiyona dayalı, rol paylaşımına açık ve insan odaklı programlar, gelişme politikaları ve rekabetçi projeler ile desteklenmesi aşamalarında yerelde teknik kapasitesi yüksek kurumlar gerekli olmaktadır. Bunu diğer bir ifade ile “yönetebilir kentsel aktörlerin etkinliği” olarak da adlandırabiliriz.

2. Kent Uygarlıktır, Kent Özgürlüktür

Eflatun'un güzel bir sözü var; "Bir kenti kurmak en büyük erdemlerden biridir" diyor. Ama kurulmuş bir kenti taşımak, onu yaşamak ve onu yaşatmak da erdem sayılmalıdır kanaatimce. Bu erdemin ekonomik, sosyal kültürel vb. boyutları olacağı da bir gerçektir. Yine bir Alman atasözü var; "Kent havası insanı özgür kılar." Gerçekten kentin, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi-idari özgürleştirici yönü bir realite olarak tarih boyunca hep ön planda olmuştur. Bu özgürlük ortamından bireysel olarak yararlanmanın yanında, hem bireysel anlamda hem de kent paydaşları olarak bu özgürlük adasını daha yaşanabilir kılma yolunda hepimize önemli görevler düşmektedir.

Günümüzde bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de ülke kalkınmasında kent yönetimi aktörlerinin yeri ve önemi giderek daha önemli hale gelmektedir. Küresel düzeyde yaşanan yerelleşme eğilimleri, ülkemizde de yerel-bölgesel inisiyatifleri, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın odağında yer almaya zorlamaktadır. Bu şekilde, sivil toplum kuruluşları ve özellikle de Ticaret ve Sanayi Odaları, yerel kalkınmadaki artan rolleriyle ülke kalkınması açısından hızla öne çıkmaktadır. Son yıllarda, Kamu Yönetimi Temel Kanunu ve Yerel Yönetimlerle ilgili kanunlar başta olmak üzere, yerinden yönetim kuruluşlarını güçlendiren diğer yasal düzenlemeler çerçevesinde, Belediyeler ve Ticaret ve Sanayi Odaları başta olmak üzere kentsel aktörler, yerel-bölgesel kalkınmanın güçlü ve dinamik tarafı haline gelmektedir. Kent paydaşlarının, daha yaşanabilir ve yönetilebilir bir kentsel mekan oluşturma yönündeki sorumlulukları giderek önem kazanmaktadır. Orkestra uyumu ve sorumluluğu çerçevesinde kentsel aktörlerin etkin katılımına dayalı "kentsel alan yönetimi" anlayışı bugün gereklilik olmanın ötesinde bir zorunluluktur.

Küresel rekabet süreci, karşılaştırmalı üstünlükler temelinde, yerel uzmanlaşma anlayışını yaygınlaştırmaktadır. Yerel girişimcilik, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bilgi ve beceri birikimi ve diğer yerel potansiyellere de bağımlı olarak, belli sektörlerde uzmanlaşabilen yöreler, ülke ve hatta dünya ekonomisi içerisinde önemli bir yere sahip olabilmektedirler. Bu çerçevede yerel düzeyde bir kalkınma anlayışı, geleceği şimdiden görebilen organizasyonlar ve sivil toplum kuruluşlarının vizyonunda önemli bir yer tutmalıdır. Sürdürülebilirlik, kentler arası bütünleşme, sosyal ve ekonomik dengelerin sağlanması, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, fırsat eşitliği, kültürel gelişme ve katılımcılık gibi ilkeler esas alınarak oluşturulacak bir yerel-bölgesel kalkınma projesi, kent yönetimleri ve özellikle de çağdaş yönetim anlayışı ve uygulamaları açısından oldukça önemlidir.

3. Kentsel Ekosistem Yaklaşımı ve Paydaşların Yönetimi

Bu konuda hem dünyada yaşanan küreselleşme sürecinde ortaya çıkan yerellik, yeni kamu yönetimi anlayışları ve yönetim dinamikleri, hem de Türkiye'de kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması çalışmaları kapsamında ortaya konan mevzuat (Kamu Yönetimi Temel Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu vb.) değişiklikleri, kent yönetimlerini ve diğer yerel aktörleri bu yönde elini taşın altına sokmaya zorlamaktadır.

Avrupa Birliği sürecinde, yerel yönetim anlayışı ve yapılanmalarına ilişkin standartlar ve bu bağlamda ortaya konan hukuksal metinler de (Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Kentsel Şartı) belediyeleri, yerel katılım ve hemşehrilik bilincine dayalı bir kent yönetimi oluşturulması konusunda yönlendirmektedir. Bu çerçevede, kentin ekonomik, sosyal ve kültürel yönleriyle, bütün halinde yaşayan bir organizma olduğu kabulünden hareketle bir kentlilik bilinci ve kimliği oluşturulmalıdır.

Yeni Bir Anlayış Yeni Bir Bilinç

Yeni Bir Davranış

Kentsel Ekosistem Yaklaşımı

Bu yaklaşım çerçevesinde paydaşlar arası işbirliği bir zorunluluk ve aynı zamanda bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel, bölgesel ve ulusal aktörlerle baş edebilmek ve var olabilmek açısından belirginleşen bu zorunluluk, kenti yerel- bölgesel kalkınmanın odağına yerleştirirken, onu bir marka olarak özgünleşmeye yöneltmektedir. Kentler ne olacağına karar vermeli ve o yönde adımlar atarak markalaşmaya yönelmelidir. Bu ise ancak aynı yöne bakabilmeyi başarabilen paydaşlarla mümkün olabilir. Bu süreçte üniversite, belediye ve odaların aktif katılımı ve yönlendiriciliği oldukça önem taşımaktadır. Burada kalkınmanın ekonomik, sosyal, kültürel vb. geniş içeriğiyle ele alınması da önem taşıyor. Bütün bu yaklaşım değişimlerinin yanında Türkiye’de kentsel alan yönetimi ile ilgili yeni çıkan yasaların, paydaşların aktif katılımını öne çıkaran yaklaşımı ve bu bağlamda sunduğu çerçeve de bir fırsat olarak değerlendirilmelidir

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

Kanunun özellikle 6. maddesinde öne çıkan il özel idarelerinin görevleri ve yerindenlik ilkesi çerçevesindeki yaklaşım bu konuda önemli bir içeriğe sahiptir. İl özel idaresi mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) Sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

b) İmar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, kültür, turizm, gençlik ve spor; orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri belediye sınırları dışında,

Yapmakla görevli ve yetkilidir.

İl çevre düzeni plânı; valinin koordinasyonunda, büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi ile birlikte yapılır. İl çevre düzeni plânı belediye meclisi ile il genel meclisi tarafından onaylanır.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, il özel idaresinin malî durumu, hizmetin ivediliği ve verildiği yerin gelişmişlik düzeyi dikkate alınarak belirlenir.

İl özel idaresi hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır. Hizmetlerin diğer mahallî idareler ve kamu kuruluşları arasında bütünlük ve uyum içinde yürütülmesine yönelik koordinasyon o ilin valisi tarafından sağlanır. 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar bu Kanun kapsamı dışındadır.

Yine ihtisas komisyonlarını düzenleyen 16. madde de aynı yönde bir yaklaşım sergilenmektedir; İl genel meclisi, her dönem baş toplantısında, üyeleri arasından seçilecek en az üç, en çok beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Plân ve Bütçe ile İmar ve Bayındırlık komisyonları en çok yedi kişiden meydana gelir.

İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin il genel meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. Eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu ile plân ve bütçe komisyonu kurulması zorunludur.

İmar ve bayındırlık komisyonu dışındaki komisyonların çalışma süreleri meclisin toplantı süresiyle sınırlıdır. Meclis toplantısını müteakip imar ve bayındırlık komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır. Rapor bu sürenin sonunda meclise sunulmadığı takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.

Kaymakamlar ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ve ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversite ve sendikalar ile gündemdeki konularla ilgili köy ve mahalle muhtarları ile sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra il genel meclisinde karara bağlanır.

Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere il genel meclisi tarafından belirlenecek bedel karşılığında verilir.

Aynı kanunun 31 maddesinde ele alınan stratejik plan ve performans planı konusundaki düzenleme de benzer içeriklere sahiptir; Vali, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plân ve programları ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans plânı hazırlayıp il genel meclisine sunar.

Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve il genel meclisinde kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Stratejik plân ve performans plânı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve il genel meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir

Konuyla ilgili benzer bir yaklaşım da 64. madde de düzenlenen diğer kuruluşlarla ilişkiler başlıklı madde de yer almaktadır; İl özel idaresi, il genel meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

a) Diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstelenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) Merkezî idareye ait asli görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli bina ve tesisler ile arsa ve aynî ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel görevlendirebilir.

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler, vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.

d) Kendilerine ait taşınmaz malları, asli görev ve hizmetlerinde kullanılmak ve süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması durumunda, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir.

(b) ve (d) bentleri uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarına il özel idarelerince karşılanan veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz.

Hizmetlere gönüllü katılım başlıklı 65. madde de benzer bir yaklaşıma sahiptir; İl özel idaresi sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında ilde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular. Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5216 sayılı Büyük Şehir Belediyesi Kanunu- 7. md.-v bendi (B.Ş.B görevleri ve diğer aktörlerle işbirliği konusunda aynı yaklaşımı öne çıkarmaktadır; v) Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.

Yine 15. madde de ele alınan ihtisas komisyonları başlığında da benzer yaklaşıma vurgu yapılmaktadır; Büyükşehir belediye meclisi, her dönem baş toplantısında, üyeleri arasından seçilecek en az beş, en çok dokuz kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir.

İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin büyükşehir belediye meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur. İmar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu, plân ve bütçe komisyonu, eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu ile ulaşım komisyonunun kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on işgünü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyon bu sürenin sonunda raporunu meclise sunmadığı takdirde, konu meclis başkanlığı tarafından doğrudan meclis gündemine alınır.

Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Gündemdeki konularla ilgili olmak üzere; kurum temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümlerinin, sendikalar (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun, sendika konfederasyonunun bulunduğu yerde konfederasyonun) ve uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile davet edilen uzman kişiler, oy hakkı olmaksızın ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra büyükşehir belediye meclisinde karara bağlanır. Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek maliyet bedeli karşılığında verilir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu

Yeni Belediye Kanunun 9. maddesinde Mahalle ve yönetimi konusu ele alınırken benzer bir yaklaşım dikkati çekmektedir; Mahalle, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir.

Belediye sınırları içinde mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, bölünmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesi, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile olur.

Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür.

Belediye, mahallenin ve muhtarlığın ihtiyaçlarının karşılanması ve sorunlarının çözümü için bütçe imkânları ölçüsünde gerekli ayni yardım ve desteği sağlar; kararlarında mahallelinin ortak isteklerini göz önünde bulundurur ve hizmetlerin mahallenin ihtiyaçlarına uygun biçimde yürütülmesini sağlamaya çalışır.

Yine Kanunun 13. maddesindeki içeriğiyle Hemşehri Hukuku konusu da benzer bir yaklaşımı öne çıkarmaktadır; Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur.

Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır.

Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür

Bir diğer düzenleme de 14. madde de ele alınan Belediyenin görev ve sorumlulukları konusuylla ilgili bulunmaktadır; Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

b) Okul öncesi eğitim kurumları açabilir; Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Belediye, kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahallî müşterek nitelikteki diğer görev ve hizmetleri de yapar veya yaptırır.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.

Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar.

Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu hükümleri saklıdır.

Belediyenin yetki ve imtiyazları konusunda düzenleme yapan 15. maddenin içeriği ded benzer bir nitelik taşımaktadır; Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

b) Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

c) Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek.

d) Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak.

e) Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmek; kaynak sularını işletmek veya işletletmek.

f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işletletmek.

g) Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.

h) Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.

i) Borç almak, bağış kabul etmek.

j) Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işletletmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.

k) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.

l) Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

m) Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek.

n) Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek.

o) Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak.

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiğı bütün işleri yürütmek.

(l) bendinde belirtilen gayrisihhî müesseselerden birinci sınıf olanların ruhsatlandırılması ve denetlenmesi, büyükşehir ve il merkez belediyeleri dışındaki yerlerde il özel idaresi tarafından yapılır.

Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini

imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67 nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.

İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir.

Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir.

Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.

Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez.

Belediye Meclisinin görev ve yetkilerini düzenleyen 18. maddenin içeriği de konuya katkı sağlayabilecek niteliktedir; Belediye meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek.
- b) Bütçe ve kesinhesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- c) Belediyenin imar plânlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni plânını kabul etmek.
- d) Borçlanmaya karar vermek.
- e) Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralınmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.
- f) Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek.
- g) Şartlı bağışları kabul etmek.
- h) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin YTL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragat karar vermek.
- i) Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek.
- j) Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.
- k) Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.
- l) Norm kadro çerçevesinde belediyenin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek.
- m) Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.
- n) Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek.

o) Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.

p) Yurt içindeki ve İçişleri Bakanlığının izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına; kardeş kent ilişkileri kurulmasına; ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek.

r) Fahrî hemşehrilik payesi ve beratı vermek.

s) Belediye başkanıyla encümen arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak.

t) Mücavir alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesine karar vermek.

u) İmar plânlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek.

İhtisas Komisyonlarını düzenleyen 24. madde ve Stratejik plân ve performans programı ele alan 41. madde de benzer bir yaklaşıma sahiptir; Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir.

İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır.

Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir.

Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir.

Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar.

Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir.

Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

Arsa ve konut üretimi ile ilgili 69. madde, diğer kuruluşlarla ilişkileri düzenleyen 75. madde ve kent konseyini düzenleyen 76. maddelerin içeriği de kentsel alanın yönetimiyle ilgili aktörler arası işbirliğine vurgu yapan maddeler olarak ele alınabilir;

Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer

kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir.

Belediye, bu amaçla bütçesinden gerekli parayı ayırmak suretiyle işletme tesis edebilir.

Arsalar hariç üretilen konut ve işyerlerinin satışı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir. O belediye ve mücavir alan sınırları içinde kendisine, eşine veya onsekiz yaşından küçük çocuklarına ait konutu olmayan dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara, sanayi bölgelerinden nakledileceklerle ve üyelerinin tamamı bu durumda olan kooperatiflere, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre oluşturulan takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere arsa tahsis yapılabilir. Durumları 775 sayılı Gecekondu Kanununun 25 inci maddesine uyan kimselere de bu maddeye göre arsa ve konut sağlanabilir. Bu fıkranın uygulama esasları, İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanacak çerçeve yönetmeliğe uygun olarak belediye meclisleri tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Belediye, belediye meclisinin kararı üzerine yapacağı anlaşmaya uygun olarak görev ve sorumluluk alanlarına giren konularda;

a) Mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait yapım, bakım, onarım ve taşıma işlerini bedelli veya bedelsiz üstlenebilir veya bu kuruluşlar ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir ve bu amaçla gerekli kaynak aktarımında bulunabilir. Bu takdirde iş, işin yapımını üstlenen kuruluşun tâbi olduğu mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) Mahallî idareler ile merkezî idareye ait aslî görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla gerekli aynı ihtiyaçları karşılayabilir, geçici olarak araç ve personel temin edebilir.

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, özürlü dernek ve vakıfları, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir.

d) Kendilerine ait taşınmazları, aslî görev ve hizmetlerinde kullanılmak üzere bedelli veya bedelsiz olarak mahallî idareler ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredebilir veya süresi yirmibeş yılı geçmemek üzere tahsis edebilir. Bu taşınmazlar aynı kuruluşlara kiraya da verilebilir. Bu taşınmazların, tahsis amacı dışında kullanılması hâlinde, tahsis işlemi iptal edilir. Tahsis süresi sonunda, aynı esaslara göre yeniden tahsis mümkündür.

Kamu kurum ve kuruluşlarına belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediye şirketlerince devir veya tahsis edilen taşınmazlar, kamu konutu ve sosyal tesis olarak kullanılamaz.

Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrlik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.

Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.

Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usûl ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özörlölere, yoksul ve düşönlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönöüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular.

Gönöüllölerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usûl ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

4. Salihli’de Aktörler Arası İşbirliği ve Kalkınma Çabaları

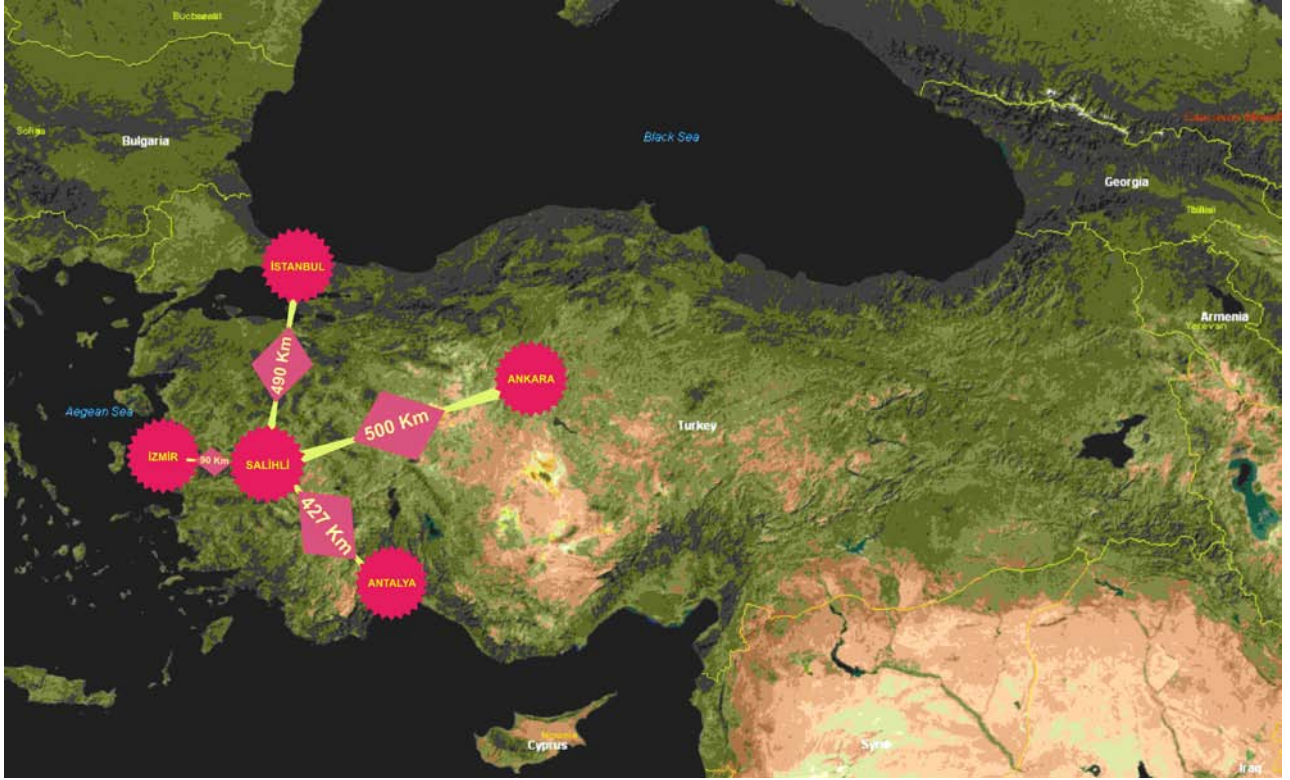
Yeni yasal düzenlemelerin, ekonomik ve sosyal yatırımları ve bunlarla ilgili proje bazındaki gelir kaynaklarını, öncelikle yerel katılım birimlerine ve Ticaret ve Sanayi Odaları gibi aktif rol üstlenen sivil toplum kuruluşlarına aktaracak bir yaklaşımı benimsemesi, diğer kentler gibi Salihli ve çevre ilçelerin yerel-bölgesel kalkınması açısından da önemli bir şanstır. Bu çerçevede, ekonomik, sosyal ve kültürel olmak üzere bütün faktörlerin birbirini tamamladığı yaklaşımıyla, bir sivil toplum anlayışı içinde Belediye ve Ticaret ve Sanayi Odası gibi yerinden yönetim kuruluşlarının öncülüğünde, kamu kurum ve kuruluşları ile diğer sivil toplum örgütlerinin katılımı da sağlanarak, küçük ve orta ölçekli yöresel projelerin oluşturulması, yerel ve kentsel kalkınma açısından önemli bir adım oluşturacaktır. Gelir artırıcı, motivasyon yüklü ve uygulamaya yönelik bu anlayış çerçevesinde kentin, küresel ve ulusal ekonomideki gelişmeleri iyi okuyarak yerel- bölgesel kalkınmanın merkezlerinden biri haline getirilmesi konusu, kentsel aktörler tarafından fark edilmiş görünmektedir.

Kültürlerin, inançların ve uygarlıkların harmanlandığı Anadolu coğrafyasının güzel bir kenti, Salihli’de, yukarıda vurgulamaya çalıştığımız vizyon ve misyon çerçevesinde kentsel aktörler arasında bir işbirliği oluşturulmaya çalışılmaktadır. Aslında Salihli, bu yerel, ulusal ve küresel dinamikleri bir arada görebilme vizyonuna yabancı değil. Milattan önce 2000 yılında, altın işleme atölyeleri, nalburu, boyacısı ile ticari hayatın her türlüünü barındıran dükkanları ve çarşıları ile Sardis bu topraklar üzerinde kurulan bir uygarlıktı. Hatta, Lidya kültürü üzerine yıllardır süren araştırmalar sonucu yakın zamanlarda ortaya çıkan bazı bulgular, bilinen kredi kartlarının atası sayılabilecek türden çeşitli bakır ve bronz levhaların ilk kez 3 bin 500 yıl kadar önce Batı Anadolu’da kullanıldığını gösteriyor. Ticari ilişkilerinde dürüst ve ödemeleri konusunda hassas bazı işadamlarına, devlet tarafından üzerinde imparatorluk mührü bulunan bazı demir ve bronz levhalar verilmekte, bu kişiler de söz konusu levhaları ticari ilişkilerinde “kredi kartı”na benzer bir amaçla kullanmaktaydı. Kültürlerin, değerlerin, geçmişten geleceğe insanlığın ortak mirası olduğu anlayışı çerçevesinde, girişimciliğin, atılcılığın ve vizyon sahibi olmanın bu coğrafyanın ruhunda olduğunu söylesek acaba abartmış olur muyuz?

Yukarıda oluşturulan teorik arkaplan bağlamında son yıllarda Salihli’de devam eden aktörler arası işbirliği çabaları, belirli bir çerçevede bazı faaliyetler dizisi şeklinde devam etmektedir. Bunları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür;

- Üniversite’nin öncülüğünde kentsel aktörleri ortak çalışmalara yönlendirmek ve sinerji oluşturma çabaları; Bu bağlamda, Celal Bayar Üniversitesi Salihli MYO ile Salihli Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Salihli’nin Ekonomik ve Sosyal Sorunları (2005) başlıklı bir panel ve SALİHLİ’DE YENİ STRATEJİ ARAYIŞLARI: KENT EKONOMİ KONSEYİ (2006) başlıklı bir sempozyum düzenlenmiştir. Burada çıkan sonuçlar ve bildiriler kitap olarak basılmış ve bu toplantıların periyodik olarak devamı kararlaştırılmıştır.
- Yine 2006 yılında NTV’nin Ekodiyalog programı Ticaret ve Sanayi Odası ile Üniversitenin ev sahipliğinde Salihli’de ağırlandı ve ekonomik- sosyal bir hareketlilik oluşması yönünde önemli bir adım atıldı.
- Üniversite olarak Ticaret ve Sanayi Odası’na kayıtlı üyelerin işyerlerinde çalışan personele gruplar halinde eğitim semineri düzenlendi.
- Salihli Belediyesi üst ve orta kademe yöneticileri ile çalışanlarına üniversite tarafından sertifikalı hizmet içi eğitim semineri verildi.
- 2007 şubat ayında bütün aktörlerin katılımı ile Salihli’nin Markalaşması Arama Toplantılarını başlatıldı. Bu şekilde bir Tanıtma fonu oluşturarak marka kent olma yolunda bir takım çalışmalar yürütülmesi planlanmaktadır.
- Yine 2008 yılında “Uluslar arası Sart Para ve Altın Sempozyumu” düzenleme çalışmaları devam ediyor.
- Ayrıca AB projeleri ile sektörlerde yeni açılımlar getirilmeye çalışılmaktadır. Son iki yılda 13 AB projesi ile yerel- bölgesel kalkınma çabaları güçlendirildi.
- Salihli kirazı ve odun köftesinin coğrafi tescili konusunda Ticaret ve Sanayi Odasının çalışmaları olumlu sonuç verdi.

- Bölgenin önemli bir tarımsal ürünü olan üzümle ilgili STSO'nun bir "Üzüm Tanıtma Platformu" oluşturma çabaları olumlu sonuçlandı
- Salihli Ticaret ve Sanayi Odası ve Salihli Belediyesi'nin Termal Turizm, termal ısıtma ve Organize termal sera bölgeleri konusundaki ortak çalışmaları da olumlu bir şekilde devam ediyor.
- Salihli'de tercih Tarıma dayalı sanayi yönünde belirginleşti. 3T Projeleri (Tarım,Ticaret ve Turizm) ile aynı ortak payda etrafında sinerji oluşturulmaya çalışılıyor. Organize Sanayi Bölgesi de bu yönde gelişiyor. Salihli OSB'nin toplam 58 sanayi parselinin alanı 672.880m2'dir. Planlanan alanda 58 sanayi parseli, 6 idari ve sosyal tesislere ait parsel ile spor tesisleri alanı ve arıtma tesis alanı mevcuttur. Parsel büyüklükleri 5.000 m2 ile 30.000 m2 arasında değişmektedir. Planlanan alanda 58 parselin toplam alanı 672.880 m2 dir.6 adet idari ve sosyal tesis toplam alanı 84041 m2 , park ve yeşil alan 105.500m2 olarak planlanmıştır. Şu anda I. OSB tamamen dolmuş olup ikincisinin tahsisi işlemleri devam etmektedir. Son iki yıl içinde OSB bünyesinde 90 milyon Euro yatırım ve 10 bin istihdam gerçekleşmiştir. Bütün çabamız ise Salihli'de 300 trilyon TL civarındaki bankalarda bekleyen paranın yatırıma dönüştürülmesi yönünde.

	1960	1980	2000	2005
Kent	24.109	51.826	83.137	87.351
Kır	53.355	59.462	66.014	72.396
Top.	77.464	111.288	149.151	159.747

Salihli'nin Nüfus Durumu

Bu çabaları bir marka kent oluşturma yönünde somutlaştırmak ve bütüncül bir kalkınma stratejisi oluşturma faaliyetleri devam ediyor. Bütün bu çalışmalarda üniversitenin bilimsel öncülüğü ve objektif katalizör rolünü öne çıkarmak da önem taşımakta. Bu şekilde *belediyenin kent yönetiminden* paydaşların aktif katılımına ve duyarlılığına dayanan kentsel alan yönetimine geçişi sağlamak mümkün olabilecektir.

Tahmin edilebileceği üzere bu süreç oldukça zor ve potansiyel zorlukları içeren bir çalışmayı içermektedir. Kentsel alan yönetiminde farklı aktörlerin kente hizmet ortak paydasında bir sinerji oluşturabilmeleri, her şeyden önce bir hoşgörü kültürünü ve diyaloga açık bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Bu konuda iki küçük anektotla konuyu daha anlaşılabilir hale getirebiliriz.

Prof.Covey'in konuşmasını dinlemeye gelen annesi, arka sırada oturan 2 kişinin toplantı boyunca sürekli konuştuklarını görerek, çok öfkelenmiş ve oğlumu küçümsüyorlar diyerek çok üzülmüş. Yemek molasında oğluna, şunların kafasına çantamı indiresim geliyor, demiş. Oğlu, anne o adam Finlandiyalı, burada simultane tercüme yok, mecburen tercümanı yanına oturttuk, demiş.

Havaalanında aktarma yapmak isteyen yaşlı bir hanım, uçağının 2 saat gecikmeli olduğunu öğrenince, dergiler ve bir kutu kurabiye alarak bekleme salonuna geçmiş. Yanındaki sehpaye da dergileri ve kurabiye kutusunu bırakarak, okumaya dalmış. Bir ara bakmış ki, yanındaki koltuğa oturan bir adam, sehpadaki kurabiye paketini açıyor ve de yemeye başlıyor. Kurabiyelerin kendisine ait olduğunu hissettirmek isteyen kadın, adama dik dik bakmış. Hatta canı o an istemediği halde, kutudan bir kurabiyeyi ağzına atmış. Her halde kurabiyelerin sahibinin kim olduğunu artık anlamıştır diye düşünürken, adam bir tane daha ağzına atmaz mı? Hemen kadın da bir tane daha atmış ve bir yarışma başlamış, adam bir tane, kadın bir tane. Sonuçta kutuda tek kurabiye kalmış, adam onu hızlıca kaparak ortadan bölmüş ve gülerek kadına ikram etmiş. O sırada, kadının uçağının alana indiği anonsu duyulmuş ve işlemler için kadın bankoya gitmiş. Pasaportunu çıkartmak için çantasını açtığında, ne görsün ; kendi kurabiye paketi, hiç açılmamış olarak çantasında durmuyor mu ! Meğer, adamın kurabiyesini yiyormuş.

İyi bir iletişim ve işbirliği için, önyargılarımızdan, peşin hükümlerimizden sıyrılarak paradigmalarımızı yeniden sorgulayalım. Bu hem bireysel ve toplumsal ilişkilerimizin sağlıklı işleyişi hem de kentsel alan yönetiminde paydaşlar ve aktörler arasında iletişimin kurulabilmesi ve bir sinerjinin oluşturulabilmesi açısından bir zorunluluk olarak görünmektedir.

Sonuç

Yeni yönetim yaklaşımlarının ve yasal düzenlemelerin, ekonomik ve sosyal yatırımları ve bunlarla ilgili proje bazındaki gelir kaynaklarını, öncelikle yerel katılım birimlerine ve aktif rol üstlenen sivil toplum kuruluşlarına aktaracak bir yaklaşımı benimsemesi, diğer kentler gibi Salihli ve çevre ilçelerin yerel-bölgesel kalkınması açısından da önemli bir şanstır. Bu çerçevede, ekonomik, sosyal ve kültürel olmak üzere bütün faktörlerin birbirini tamamladığı yaklaşımıyla, bir sivil toplum anlayışı içinde, kamu kurum ve kuruluşları ile diğer sivil toplum örgütlerinin katılımı da sağlanarak, gelir artırıcı ve uygulamaya yönelik, küçük ve orta ölçekli yöresel projelerin oluşturulması, yerel ve kentsel kalkınma açısından önemli bir adım oluşturacaktır. Bu anlayış içinde Salihli'nin, küresel ve ulusal ekonomideki gelişmeleri iyi okuyarak yerel- bölgesel kalkınmanın merkezlerinden biri haline getirilmesi, teorik anlamda ortaya çıkan yeni yönetim anlayışlarının ötesinde, realize olmuş şartların bir zorunluluğu olarak karşımızda durmaktadır.

Son yıllarda, Salihli kentsel alanında bu bağlamda ortaya konan ve daha da geliştirilmesi gereken işbirliği çabalarının Türkiye'de bütün kentlere yaygınlaştırılması gerekmektedir. Küresel düzeyde ortaya çıkan nitelikler ve yerel realitelerimizin kesiştiği noktada yerel-bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için kentsel aktörlerin ve kent paydaşlarının aynı ortak paydalarda buluşturulması bugün bir zorunluluk haline gelmiştir. Salihli örneğinden hareketle kentsel alan yönetiminin bu işbirliği nosyonunun öne çıkarılması ve etkinleştirilmesi, Türk kent yönetimlerinin yönetilebilirliği ve sürdürülebilirliği açısından yeni bir bakış açısı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

KELEŞ, Ruşen (2000), **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, Cem Yayınevi, İstanbul.

ÖKMEN, M., BAŞTAN, S., YILMAZ, A. (2004)“Kamu Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler”, **Kuramdan Uygulamaya KAMU YÖNETİMİ**, (Edit. A.Yılmaz, M.Ökmen), Gazi Kitabevi, Ankara, ss. 23-80.

ÖKMEN, Mustafa (2005), “Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme Eğilimleri ve Yerel Yönetimler”, **Yerel Yönetim Yazıları-1: Reform** (Edit: M.Kösecik, H.Özgür), Nobel Yayınları, Ankara, ss.539-564.

ÖKMEN, Mustafa (2006), “Uyum Sürecinin İdari- Politikası: Avrupa Birliği ve Türkiye Perspektifinde Küreselleşme- Yerelleşme Dinamikleri” ***Avrupa ve Türkiye’de Yerel Yönetimler*** (Edit: H.Özgür, B.Parlak), Alfa Yayını, İstanbul, ss.43-106.